

Spremljane razvoja otrok s posebnimi potrebami v večinskih šolskih okoljih

mag. Marjeta Borstner,
Koper, 17.4.2010

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

4 izhodišča za predstavitev:

- *Pedagoške in didaktične značilnosti inkluzivnih šol*
- Vloga **standardov znanja** v inkluzivni šoli
- **Procesi preverjanja in ocenjevanja znanja ter spremljanje razvoja učenca** v slovenski osnovni šoli
- **Rezultati in ugotovitve domačih in tujih raziskav** v zvezi s možnostjo razvoja otrok s posebnimi potrebami v večinskih šolskih okoljih

Pedagoške in didaktične značilnosti inkluzivnih šol

- **Značilnosti kurikula:** integrativni in odprt kurikulum, ki omogoča **oblikovanje individualiziranega programa** (kaj in kako prilagodimo iz učnega načrta- cilji, vsebine, kreiranje učnih situacij ob uporabi ustreznih gradiv in podpor za učenje učenca)
- **Konstruktivistični pogledi na pouk:** drugačno **pojmovanje znanja** in pomen učenčevih spoznavnih procesov, izkušnje, stili spoznavanja, vloga učitelja
- **Razvojno-procesna didaktika:** **aktivna vloga učenca v procesu**, celostno doživljanje učnih situacij, interakcije med OPP-učiteljem-vrstniki

Upoštevanje standardov v učnem procesu

- **koncept standardov** je povezan s procesi vrednotenja znanja, enotnimi dosežki učencev, ki temeljijo na pričakovanih povprečnih rezultatih populacije (racionalna evalvacija)
- **doseganje standardov znanja – ne instrumentalizacija** področja, ki vkaluplja proces in sili učitelje in učence v doseganje od zunaj postavljenih enotnih ciljev
- **vloga učiteljeve strokovne presoje**

Vloga standardov v učnem procesu

- **Referenčno merilo**, po katerem vrednotimo znanje učencev in učinke učnega procesa
- **MSZ**: dosežki praviloma vseh učencev, pogoj za napredovanje učencev, učiteljeva presoja
- **Standardi znanja – objektivna komponenta znanja** – kognitivna plat, napredek in razvoj učenca pojmujeemo širše (emocionalna, socialna, motivacijska komponenta)

Preverjanje in ocenjevanje znanja in spremljanje razvoja učencev

- Kaj ocenjujemo: NIVO ZNANJA (kvantiteto in kvaliteto), vloga pravilnika o ocenjevanju znanja v OŠ
- Če naj bo ocenjevanje kot proces pravičen, mora upoštevati tudi posebnosti učenca – **ali so sprejemljivi enotni kriteriji za vse učence?**
- **OCENA = znanje, sposobnosti, marljivost, sodelovanje pri pouku**
- **Kaj učitelji upoštevajo pri ocenjevanju:** R1-trud, marljivost, R2-sodelovanje pri pouku, R3-sposobnosti za analizo/sintezo pojavov, R4-znanje, R5-pomoč vrstnikom

Rezultati in ugotovitve domačih in tujih raziskav

1. **Mnenja učiteljev v SLO OŠ o učencih s posebnimi potrebami:**

A. Peček, Lesar, 2006

- večina **načelno podpira** vključevanje OPP v šole
- zadržki**: usposobljenost učiteljev, pomanjkanje prilagoditev, podpiranje učenčeve lenobe s prekomerno pomočjo, občutek preobremenjenosti, sodelovanje učitelja in specialnega pedagoga
- večina vključenih učencev (največ kategorija PPPU in MVO) ni zmožna dosežati ciljev programa
- učenci s PP so **po učnem uspehu bistveno slabši** od drugih učencev ($x = 2,70$)

B. Mnenje učiteljev do OPPPU

(M. Borstner, 2008, ZRSSŠ)

- večinska šolska okolja so primerna za izobraževanje učencev s PPPU, (6 trditev, $3,88 < x > 4,08$)
- OPPPU napredujejo v svojem osebnem razvoju in ne kažejo, da bi bila vključitev zanje neprijetna izkušnja,** (2 trditvi, $x=3,88$)
- najnižje stopnje strinjanja, pod povprečno oceno 3, so učitelji izrazili s trditvami: OPPPU s svojo prisotnostjo pozitivno vpliva na učenje drugih otrok, pozitivno vpliva na razred, prekinja utečen ritem življenja v razredu, odvrta pozornost učitelja od ostalih otrok

2. Rezultati tujih raziskav

- Leyser, Kirk, 2004: starši podpirajo koncept inkluzije zaradi socialnih in čustvenih dosežkov OPP
- McLeskey in Waldon, 2002: inkluzija predstavlja za OPP **več akademskih koristi**, poleg občutka večje socialne pripadnosti se povečujejo njihove izobraževalne možnosti (doseganje višjih stopenj izobrazbe)
- Hastings, 2003: **socialni učinki inkluzije**: več interakcije, samozaupanja, tolerantnosti, razbijanje stereotipov, aktivno vključevanje v socialno okolje se povečuje
- Lesar, 2008: **pozitivni učinki** izobraževanja v **heterogenih oddelkih** za OPP v primerjavi z uspehi v spec. razredih.